Examen VMBO-GL en TL

2026

tijdvak 1
woensdag 13 mei
9.00 - 11.00 uur

beeldende vakken CSE GL en TL

Bij dit examen horen een uitwerkbijlage en een kleurenbijlage.

Beantwoord alle vragen in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 36 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 65 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

GT-0600-a-26-1-o

Open vragen
Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Kleurrijk protest

De Amerikaanse kunstenaar Nina Chanel Abney maakte in 2021 *Generally Speaking*. Zij maakte het kunstwerk voor een streetart-festival in het Canadese Toronto. Het kunstwerk van 30 meter lang was op het wegdek geschilderd. Het was tijdelijk te zien in een drukke winkelstraat.

Op afbeelding 1 zie je *Generally Speaking*.
Op afbeelding 2 zie je een detail.

2p **1** *Bekijk afbeelding 1*.
Het kunstwerk is een protest tegen haat en discriminatie en roept op tot liefde en acceptatie.
→ Noem een kenmerk dat verwijst naar een protest tegen haat én noem een kenmerk dat oproept tot liefde. Leg elk kenmerk uit.

2p **2** *Bekijk afbeelding 1*.
Volgens Abney heeft het kunstwerk een zware boodschap, daarom gaf ze het een vrolijke uitstraling.
→ Leg aan de hand van de aspecten **kleur** en **vorm** uit dat het kunstwerk een vrolijke uitstraling heeft.

2p **3** *Bekijk afbeelding 1 en 2*.
Het lijkt alsof Abney geen rekening heeft gehouden met de gebruikelijke inrichting van de straat.
→ Geef hiervoor twee argumenten.

Abney gebruikt in haar werk vaak sjablonen, zo ook in *Generally Speaking*.
Op figuur 1 zie je een stukje van het sjabloon dat ze heeft gebruikt in dit werk.

figuur 1

2p **4** *Bekijk afbeelding 1 en 2 en figuur 1*.
→ Geef twee voordelen voor Abney om met sjablonen te werken.

1p **5** *Bekijk afbeelding 1 en 2*.
Abney wil dat de boodschap van haar kunstwerk veel mensen bereikt.
→ Leg uit hoe de locatie van het kunstwerk hieraan bijdraagt.

In 2010 bedacht het Nederlandse kunstenaarsduo Haas&Hahn (Jeroen Koolhaas en Dre Urhahn) een project om Praça Cantão, een favela in de Braziliaanse stad Rio de Janeiro, te beschilderen.

Een favela is een sloppenwijk en heeft vaak een negatief imago. Er is veel werkloosheid, armoede en criminaliteit.

Met het schilderen van de huizen willen Haas&Hahn bijdragen aan een betere leefomgeving en aan de werkgelegenheid in de buurt. Door donaties aan dit project kregen 25 buurtjongeren een vakopleiding en werden zij betaald tijdens het project.

Op afbeelding 3 zie je Praça Cantão nadat het beschilderd is.
Op afbeelding 4 zie je de favela voordat er geschilderd werd.
Op afbeelding 5 zie je een sfeerimpressie.
Op afbeelding 6 zie je buurtjongeren schilderen.

3p **6** *Vergelijk afbeelding 3 en 4*.
Het aanbrengen van het kleurrijke ontwerp op de huizen heeft veel effect op de buurt waar de mensen leven.
→ Noem drie effecten van het aanbrengen van de kleuren.

3p **7** *Bekijk afbeelding 3, 4 en 5*.
Haas&Hahn maakten vooraf een sfeerimpressie.
→ Geef drie redenen waarom Haas&Hahn vooraf een sfeerimpressie hebben gemaakt.

3p **8** *Bekijk afbeelding 6*.
→ Geef drie argumenten waarom deelname aan dit project een positieve uitwerking kan hebben op de buurtjongeren.

1p **9** *Bekijk afbeelding 1 en 3*.
Beide kunstprojecten zijn betekenisvol voor de samenleving.
→ Kies het kunstproject waarvan jij vindt dat het de meest positieve bijdrage levert. Geef een argument voor je keuze.

Koesteren

De Zuid-Koreaanse kunstenaar Do Ho Suh koesterde zijn woning in New York zo, dat hij bij zijn verhuizing uit deze woning in 2016 *Rubbing/Loving* (Wrijven/Liefhebben) maakte. Hij gebruikte hierbij de rubbing-techniek.

Om een rubbing te maken plaats je overtrekpapier op een voorwerp of oppervlak. Vervolgens wrijf je met krijt of een zacht potlood over het papier, waardoor alleen de ribbels en randen als sporen op het papier achterblijven.

Bij het maken van *Rubbing/Loving* bedekte Do Ho Suh zijn volledige woning, heel precies, met overtrekpapier. Daarna legde hij met potlood elk detail van de ondergrond vast.
Op afbeelding 7 en 8 zit het papier met de rubbings nog bevestigd in de kamers.

Op figuur 2 zie je Do Ho Suh bezig met deze techniek. Op figuur 3 zie je dat Do Ho Suh na het rubben het werk verwijdert.

figuur 2

figuur 3

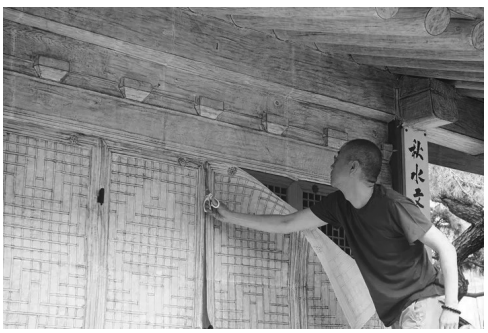

1p **10** *Bekijk afbeelding 7 en 8 en figuur 2 en 3*.
Om echt alles in zijn woning vast te leggen moest Do Ho Suh met grote toewijding werken.
→ Geef een argument voor deze stelling.

1p **11** *Bekijk afbeelding 7 en 8 en figuur 2 en 3*.
Do Ho Suh wil in *Rubbing/Loving* de herinnering aan zijn woning vastleggen om later de woning te kunnen herdenken.
→ Geef aan welk voordeel het heeft om een herinnering letterlijk (zoals het echt is) vast te leggen.

1p **12** *Bekijk afbeelding 7 en 8 en figuur 2 en 3.*
→ Leg uit waarom juist deze techniek bijdraagt aan het vastleggen van zijn herinnering.

2p **13** *Bekijk afbeelding 7 en 8*.
In elke kamer van zijn woning werkt Do Ho Suh met één kleur.
→ Noem twee mogelijke effecten van het gebruik van één kleur in elke ruimte.

Op afbeelding 9 en 10 zie je hoe enkele rubbings uit *Rubbing/Loving* zijn geëxposeerd in een galerie.

1p **14** *Bekijk afbeelding 7 t/m 10*.
→ Bekijk onderstaande stappen uit het proces van *Rubbing/Loving*. Plaats de stappen in de juiste volgorde. Begin bij de eerste stap in het proces.
1 het bewerkte papier losmaken van de muur
2 papier plaatsen op de muren van de woning
3 rubben met potlood of krijt op papier
4 rubbings exposeren
5 rubbings plaatsen in een nieuwe compositie

Do Ho Suh noemt een gang met trappenhuis een doorgangsruimte, een plek die vaak alleen maar als doorgang tussen bijvoorbeeld de woonkamer en de slaapkamer wordt gezien. Hij vindt elke ruimte in zijn woning even belangrijk, ook deze plekken. Daarom wil hij ze zich ook herinneren.
In *Staircase-III* (Trappenhuis-III) uit 2003/2010 verbeeldt hij het trappenhuis uit zijn woning in een kunstwerk gemaakt van textiel.

Op afbeelding 11 zie je *Staircase-III*, tentoongesteld in een museum, op afbeelding 12 zie je de trap wat beter.

2p **15** *Bekijk afbeelding 11 en 12*.
Do Ho Suh wil speciale aandacht geven aan de trap en het trappenhuis.
→ Leg aan de hand van twee aspecten van de **vormgeving** uit op welke manier Do Ho Suh de trap en het trappenhuis laat opvallen.

2p **16** *Bekijk afbeelding 11 en 12*.
Do Ho Suh wekt de indruk dat er boven in dit werk nog een woonruimte is, ook al zie je die niet.
→ Noem twee kenmerken van het kunstwerk waarmee Do Ho Suh deze indruk wekt.

1p **17** *Bekijk afbeelding 11 en 12*.
Staircase-III is gemaakt van transparant materiaal.
De materiaaleigenschap van het kunstwerk versterkt de verwijzing naar herinneringen.
→ Geef hiervoor een argument.

1p **18** *Bekijk afbeelding 7 t/m 12*.
Je zou kunnen stellen dat Do Ho Suh zich overal thuis voelt door de projecten *Rubbing/Loving* en *Staircase-III*.
→ Geef aan of je het hiermee eens of oneens bent. Leg je antwoord uit.

1p **19** *Bekijk afbeelding 7 t/m 12*.
Deze kunstwerken van Do Ho Suh verbeelden zijn persoonlijke herinneringen. Toch deelt hij deze herinneringen met museumbezoekers.
→ Leg uit waarom Do Ho Suh deze herinneringen zou willen delen met museumbezoekers.

Geliefden

De Franse kunstenaar Dora Maar ontmoette in 1935 de Spaanse kunstenaar Pablo Picasso. De twee waren daarna negen jaar lang elkaars geliefden.

Op afbeelding 13 zie je een foto-portret dat Dora Maar omstreeks 1936 maakte.
Op afbeelding 14 zie je een portret dat Picasso in 1937 van Dora Maar schilderde.
Op afbeelding 15 zie je een portret dat Dora Maar in 1936 van Picasso maakte.

3p **20** *Bekijk afbeelding 13*.
Het portret op afbeelding 13 heeft een vervreemdend karakter.
→ Noem drie kenmerken waardoor de weergave van het gezicht een vervreemdend karakter heeft.

2p **21** *Bekijk afbeelding 13, 14 en 15*.
→ Geef aan of onderstaande zinnen **juist** of **onjuist** zijn:
1 Alle gezichten zijn alleen 'en profil' weergegeven.
2 De portretten bevatten allen een silhouet van de geportretteerde.
3 De portretten zijn vanuit meerdere standpunten geschilderd.

1p **22** *Bekijk afbeelding 13, 14 en 15*.
Het kunstkoppel was vooruitstrevend in hun kunst.
Je kunt de kunstwerken daarom
A avantgardistisch noemen.
B behoudend noemen.
C traditioneel noemen.

2p **23** *Bekijk afbeelding 14*.
In het portret wordt gespeeld met ruimtesuggestie.
→ Noem twee manieren waardoor er ruimte wordt gesuggereerd. Leg je antwoorden uit aan de hand van een voorbeeld.

3p **24** *Bekijk afbeelding 14 en 15*.
In de portretten is goed te zien dat de kunstenaars elkaar beïnvloedden in hun werk. Zo speelden ze beiden met ruimtesuggestie.
→ Noem nog drie aspecten van de **vormgeving** die hetzelfde zijn in beide portretten en leg je antwoorden uit.

Picasso maakte tijdens zijn relatie met Dora Maar meerdere sieraden om zijn liefde te tonen aan haar.

Na een ruzie maakte Picasso het goed met een ring voor Dora Maar. Met pen en kleurpotlood tekende hij een portret van haar. Dit portret plaatste hij in een bestaande ring.

Op figuur 4 en op afbeelding 16 zie je de ring.

figuur 4

2p **25** *Bekijk afbeelding 16 en figuur 4*.
→ Geef van onderstaande stellingen aan of ze **juist** of **onjuist** zijn.
1 Het portret in de ring is volledig abstract vormgegeven.
2 De ring heeft een decoratieve functie.
3 De ring is een voorbeeld van toegepaste kunst.

2p **26** *Bekijk afbeelding 16 en figuur 4*.
Picasso maakte veel schilderijen, maar hij besloot een ring te maken voor Dora Maar.
Je zou kunnen stellen dat deze ring een specialer cadeau is dan een schilderij.
→ Geef hiervoor twee argumenten.

1p **27** *Bekijk afbeelding 13 t/m 16*.
In de kunstgeschiedenis wordt vaak gezegd dat Dora Maar de muze was van Picasso, maar het zou ook andersom kunnen zijn.
→ Geef een argument waarom het ook andersom zou kunnen zijn.

Verleiden

Omstreeks 1790 maakte de Italiaanse beeldhouwer Antonio Canova het beeld *Amor en Psyche* dat je ziet op afbeelding 17. Op afbeelding 18 en 19 zie je enkele details.
Het beeld toont een moment uit een verhaal uit de Griekse mythologie waarin Amor, de god van de liefde, zojuist het meisje Psyche wakker heeft gekust. Het beeld staat symbool voor ware liefde.

Het beeld is gehakt uit het harde gesteente marmer en daarna geschuurd. Op figuur 5 zie je het hakken in marmer.

figuur 5

3p **28** *Bekijk afbeelding 17, 18 en 19*.
Het kunstwerk verbeeldt een intiem moment tussen Amor en Psyche.
→ Noem drie aspecten van de **voorstelling** waaraan je dit kunt zien.

3p **29** *Bekijk afbeelding 17, 18 en 19*.
Canova heeft Amor en Psyche zo perfect mogelijk verbeeld.
→ Benoem drie kenmerken waaraan je dit kunt zien.

1p **30** *Bekijk afbeelding 17, 18 en 19 en figuur 5*.
Omdat het beeld is gemaakt uit marmer, moest Canova voorzichtig te werk gaan.
→ Geef hiervoor een argument.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

De Amerikaanse fotograaf Steven Meisel maakte voor het modehuis Versace een reclamefoto voor het parfum *Eros Flame*.

Op afbeelding 20 zie je deze reclamefoto met de modellen Salomon Diaz en Gigi Hadid.

3p **31** *Bekijk afbeelding 20*.
De reclamefoto heeft een chique uitstraling.
→ Benoem drie kenmerken die deze chique uitstraling benadrukken.

2p **32** *Bekijk afbeelding 20*.
Ondanks het kleine formaat valt het parfumflesje op.
→ Leg dit uit aan de hand van **kleur** en **compositie / ordening**.

1p **33** *Bekijk afbeelding 17 t/m 20*.
Versace heeft het kunstwerk *Amor en Psyche* bewust gekozen als voorbeeld voor deze reclame.
→ Geef een mogelijke reden waarom Versace heeft gekozen voor dit kunstwerk.

1p **34** *Bekijk afbeelding 20*.
Versace wil mensen verleiden tot het kopen van dit parfum.
→ Benoem een manier waarop deze reclamefoto mensen verleidt tot het kopen van dit parfum.

2p **35** *Bekijk afbeelding 20*.
→ Vul in elke zin het juiste begrip aan. Kies uit onderstaande begrippen. Er blijven twee begrippen over.

esthetische / verwijzende / waarschuwende / wervende

Het beeld van Canova en de reclamefoto van Meisel hebben beide een … (1) … functie, omdat de werken zijn bedoeld om de toeschouwer te laten genieten van de schoonheid ervan.
De reclamefoto heeft echter ook een … (2) … functie omdat het als doel heeft om mensen aan te zetten tot het kopen van het parfum.

1p **36** *Bekijk afbeelding 17 en 20*.
Het thema liefde wordt in beide werken verbeeld.
→ Beargumenteer in welk werk de liefde volgens jou het sterkst verbeeld wordt.

Bronvermelding
Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.